

Hoa Đào Ngày Tết

(Hoa đào làng Nhật Tân)

*Ngày ấy, năm xưa, cánh cửa này
Ngọc diện, hoa đào, sắc hây hây
Người xưa giờ ở nơi nao nhỉ ?*

Đào cười trong gió vẫn còn đây

Nguyên tác:

Khứ niên, kim nhật thử môn trung

Nhân diện, đào hoa tương ánh hồng

Nhân diện bất tri hà xứ khứ

Đào hoa y cựu tiếu đông phong.

Bài thơ của Thôi Hộ nổi tiếng vì nét thơ mộng và lãng mạn, đã sống mãi với thời gian. Khuôn mặt của mỹ nhân sánh với sắc của hoa đào, thực không có gì toàn mỹ cho bằng !

Ở miền bắc VN, Hoa Đào nở vào cuối đông, khi tiết trời lạnh lạnh. Nhìn cây đào bắt đầu như những chồi non xanh mơn mướt, các nụ hoa màu hồng tươi e ấp đầy cành, thì người ta biết rằng mùa xuân đang gần tới.

Khi xưa, những gia đình khá giả không thể nào thiếu cành đào trong nhà vào dịp Tết. Cành đào phủ đầy hoa, tươi thắm, rực rỡ, nở rộ đúng ngày mừng một Tết, là dấu hiệu của sự may mắn và thịnh vượng trong suốt năm. Bởi vậy, nhiều gia chủ không chịu mua cành đào ở ngoài Chợ Hoa mà cất công lên tận làng Nhật Tân, vào vườn đào, lựa chọn những cành đào ưng ý nhất. Đó là những cành mang những nụ hoa còn chúm chím, xen kẽ với những cọng lá non xanh mơn mướt. Người ta ngã giá với chủ vườn, rồi chặt cành đào trên cây đem về. Khi di chuyển thì nâng niu gượng nhẹ vì sợ lay động các nụ hoa. Đem cành đào về nhà, cắm vào lọ độc bình, rồi hân hoan nhìn ngắm mỗi ngày, chờ đợi những nụ hoa chúm chím từ từ hé nở như miệng cười của những cô gái dậy thì.

Làng Nhật Tân nằm cách trung tâm Hà Nội khoảng 7 cây số về hướng Tây Bắc, giữa ven hồ Tây và bên bờ sông Hồng. Chỉ có làng Nhật Tân, với thổ ngơi đặc biệt mới tạo được giống "Đào Biếc", hoa có sắc hồng thắm rất mặn mòi và rực rỡ. Ngày nay, với mục đích phát triển đô thị, thành phố Hà Nội được mở rộng. Quanh Hồ Tây, nhiều khu vườn đào bị phá hủy để xây cất những biệt thự, cao ốc, khiến diện tích trồng đào của Nhật Tân bị thu hẹp. Thực là đáng tiếc ! Các nhà trồng tỉa đã thử đem giống đào Nhật Tân sang trồng ở Huyện Đông Anh, tỉnh Phúc Yên, phía đối diện của sông Hồng. Tuy nhiên hoa đào ở vùng này không được đẹp bằng, vì thiếu vẻ tươi thắm, nồng nàn của hoa đào ở làng Nhật Tân.

Cây đào ưa sống trên những vùng đất cao, khoáng đãng, nhiều ánh sáng mặt trời. Đào không thích hợp với những nơi đất trũng, ẩm thấp. Đào thường nở từ trung tuần tháng chạp đến giữa tháng Giêng âm lịch. Có 3 loại hoa đào, mỗi thứ đẹp một vẻ: 1. hoa đào phai: cánh đơn, màu hồng nhạt; 2. hoa đào bạch: phát nhiều tán, loại này rất hiếm; 3. hoa đào bích: cánh hoa kép, dày, màu hồng thắm, được nhiều người ưa thích.

Theo kinh nghiệm, muốn cho hoa đào nở đúng vào ngày Tết, các nhà trồng đào phải tuốt lá đào vào giữa tháng 11. Việc tuốt lá đào sớm hay muộn là tùy theo thời tiết. Nếu trời trở lạnh sớm, thì tuốt lá sớm ít ngày. Nếu thời tiết ấm áp, còn nắng, thì tuốt lá muộn hơn bình thường. Mục đích tuốt lá là để cho nhựa cây đào dồn tập trung vào những nụ hoa. Cây sẽ ra nhiều nụ, hoa lớn, cánh dày, màu hồng thắm. Tuốt lá rồi, nếu trời trở nắng thì phải làm dàn che nắng, phun nước lạnh toàn bộ tán, thân cây, cành, gốc để hãm không cho hoa nở sớm. Nếu trời trở lạnh thì phải tưới nước ấm quanh gốc cây để thúc cho hoa nở đúng hạn kỳ. Nhiều khi, gần ngày tết mà hoa vẫn còn chúm chím, chưa chịu hé nở, thì gia chủ phải đem

đốt gốc cành đào để thúc hoa nở trước khi đem cắm vào lọ độc bình đem chưng trên bàn thờ tổ tiên, hoặc ngoài phòng khách.

Một cành đào lý tưởng thì sẽ nở rộ từ cành lên tới ngọn. Hoa chi chít đầy cành, không có lá. Cành đào đẹp có hình khum tròn như cái nơm bắt cá, phủ đầy hoa. Trên Cao nguyên Đà Lạt có trồng nhiều giống đào Nhật Bản, cánh hoa đơn, màu hồng nhạt. Loại đào này cũng được trồng nhiều dọc sông Potomac tại thủ đô Hoa Thịnh Đốn, Hoa Kỳ. Mỗi năm, vào cuối tháng 3, hoa đào nở rộ, cả thành phố trở nên rực rỡ. Chính quyền có tổ chức “Lễ Hội Hoa Anh Đào”, với trình diễn xe hoa, đã lôi cuốn được nhiều du khách. Tuy nhiên nhiều người VN so sánh và phê bình rằng loại hoa đào này không đẹp bằng hoa đào Nhật Tân ở miền Bắc.

Tương truyền rằng vua Quang Trung Nguyễn Huệ, sau khi đại phá quân Thanh ở Hà Nội, ngày mùng 5 tháng Giêng năm Kỷ Dậu, đã cấp kỳ lên làng Nhật Tân chặt một cành đào thực đẹp rồi sai kỵ binh cưỡi ngựa suốt ngày đêm, hỏa tốc đem cành đào về Phú Xuân tặng cho Ngọc Hân Công Chúa, bà Hoàng Hậu trẻ, được vua hết lòng sủng ái. Câu chuyện tình nghe thực nên thơ, nhưng người ta tự hỏi, cành đào được hỏa tốc đem về bằng anh kỵ mã, không biết khi đến nơi thì còn được mấy nụ hoa ?.

Đoan Phương